

NORD-TRØNDELAG
FYLKESKOMMUNE

Saksbehandler: Bjørn Grenne
Saksnr.: 11/00752-7
Arkiv: 313

Dato: 4.7.2011

Ugradert

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.
0032 Oslo

AREALUTVALGETS INNSTILLING – HØRINGSUTTALELSE FRA NORD-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Vi viser til høringsbrev datert 10.02.2011. Saken har vært forelagt fylkesrådet som i møte 28. juni 2011 har fattet følgende vedtak:

Fylkesrådet i Nord-Trøndelag har behandlet rapporten "Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen – areal til begjær". Rapporten gir en relevant analyse og den gir et godt grunnlag for å iverksette tiltak som kan forbedre den miljømessige bærekraften i næringa. Fylkesrådet stiller seg i all hovedsak bak beskrivelsene og forslagene til tiltak, men vil allikevel fremheve følgende punkter:

- Etablering av produksjonsområder, indikatorer og handlingsregler anses som meget gode tiltak i forvaltningen av havbruksnæringa. Tiltakene anbefales gjennomført.
- Fylkeskommunen er tildelingsmyndighet i akvakultursaker. Fylkesrådet understreker derfor at det er naturlig at fylkeskommunene har en koordinerende funksjon i arbeidet med å gjennomføre tiltakene.
- Det bør åpnes for en moderat vekst i produksjonen av laksefisk i områder med god bærekraftsituasjon før den nye modellen er innført.

Det bør innføres en arealavgift til kommunene for bruk av akvakulturlokaliteter i sjø til produksjon av laksefisk.

Saksfremlegg med vurderinger følger vedlagt.

Med hilsen

Bjørn Grenne

Rådgiver

Vedlegg:

Arealutvalgets innstilling, saksfremlegg i Nord-Trøndelag fylkeskommune

Postadr: Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Besøksadr: Seilmakergt. 2, Steinkjer

Org.nr. 938 967 091

Telefon: 74 11 10 00
Telefax: 74 11 10 51
E-post: postmottak@ntfk.no
Hjemmeside: www.ntfk.no

Arealutvalgets innstilling, Saksutredning for fylkesrådet i Nord-Trøndelag

Sammendrag

Arealutvalget fremmer 25 forslag til tiltak for å etablere en ny overordnet arealstruktur i havbruksnæringa. Utvalget legger vekt på at næringa må sikres tilstrekkelig tilgang på areal og at arealet må utnyttes på en effektiv måte med minst mulige miljøpåvirkninger.

Utvalget foreslår å dele kysten inn i egne produksjonsområder og at den enkelte tillatelse (konsesjon) skal tilhøre kun ett produksjonsområde. Det foreslås videre at det etableres oppdrettsfrie områder mellom det enkelte produksjonsområde som et ledd i det forebyggende helsearbeidet. Det enkelte produksjonsområdet vil bli delt inn i soner med koordinerte utsett og koordinert brakklegging.

Utvalget foreslår videre at det innføres indikatorer og handlingsregler som et verktøy for å korrigere produksjonen i det enkelte område eller tillate flytting fra et område til et annet. Indikatorene og handlingsreglene skal fastsettes ut fra faglige vurderinger.

Hovedtrekkene i høringsforslaget støttes. Fylkeskommunen er regional utviklingsmyndighet og har ansvar for tildelingsfasen i akvakultursaker. Det er derfor naturlig at fylkeskommunene har en koordinerende funksjon i arbeidet med å gjennomføre tiltakene.

Hjemmel/Referanse for saken:

- Høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet datert 10.02.2011, dokument 11/00752-2
- Fylkestingssak, dokument 09/06477-4

Dokumenter som følger saken – som link:

- Høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet datert 10.02.2011, dokument 11/00752-2
- Rapport "Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen – areal til begjær", <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/pressesenter/pressemeldinger/2011/horing--arealutvalgets-rapport.html?id=633415>

Innledning

Akvakulturnæringa har vokst kraftig i de siste årene og er i dag svært viktig for å opprettholde og videreutvikle livskraftige lokalsamfunn i kystområdene i Nord-Trøndelag. Fylket har mye tilgjengelig sjøareal som kan benyttes til produksjon av sunn sjømat. Det er imidlertid et ufravikelig krav at produksjonen må være bærekraftig og at den må skje i sameksistens med andre som benytter sjøen til ulike formål.

Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte den 10. september 2009 et ekspertutvalg for effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen (heretter kalt arealutvalget). Utvalget ble ledet av tidligere fiskeridirektør Peter Gullestad, og var sammensatt av personer med bakgrunn fra relevante statlige og fylkeskommunale myndigheter. Næringa har ikke vært representert i utvalget.

Utvalget fikk i mandat å "utrede og foreslå nye grep for å sikre havbruksnæringen tilstrekkelig tilgang på areal i kystsonen og en ny overordnet arealstruktur som bidrar til at havbruksnæringen utnytter sitt areal på en effektiv og god måte med minst mulig miljøpåvirkninger". Utvalget skulle vurdere hva som kjennetegner en optimal framtidig lokalitets- og arealbruk med redusert miljøpåvirkning og smitterisiko. Det skulle dessuten vurdere om det foreligger, eller vil bli, en reell knapphet på areal til havbruk. Utvalget skulle

også drøfte alternative tilnærminger til slike mulige utfordringer. Innstillingen ble lagt frem 4.februar 2011. Fiskeri- og kystdepartementet har sendt innstillingen på høring med høringsfrist 9.august 2011.

Rapporten er delt i 3 deler. Den første delen beskriver historikk, naturgitte rammebetingelser og sannsynlige utviklingstrekk. I del 2 beskrives de ulike problemstillingene knyttet til akvakulturnæringas bruk av sjøareal, mens del 3 består av utvalgets forslag til tiltak.

Del 1

I del 1 har utvalget drøftet viktige begrep som areal, arealbruk og bærekraftig akvakultur. I henhold til mandatet mener utvalget at forståelsen av begrepet areal må utvides slik at virkninger på det ytre miljø og innbyrdes påvirkning og smitte mellom anlegg inkluderes i arealbegrepet. I tillegg beskrives det juridiske rammeverket for akvakulturnæringa. Rapporten gir en grundig fremstilling av utviklinga i næringa fra 1970 og fram til i dag både når det gjelder tildelingsrunder, marked, endringer i eierstrukturen, lønnsomhet og vekst i produksjonen. Det gis også en oversikt over naturgitte rammebetingelser og forventede utviklingstrekk både i Norge og i andre lakseproduserende land.

Dagens situasjon med hensyn til antall tillatelser, antall lokaliteter, arealbruk og produksjon har vært et sentralt tema i utvalgets arbeid. En oversikt for situasjonen ved årsskiftet 2010/2011 er oppsummert i tabell 1 (tabell 2.2 i rapporten):

Tabell 1. Fylkesvis oversikt over sjøareal innenfor grunnlinjen, akvakulturtillatelser og lokaliteter pr. 31. desember 2010.

Fylke	Sjøareal km ²	LAKS OG REGNBUEØRRET						ANDRE ARTER		
		Tillatelser matfisk		Lokaliteter		Produksjon		Lokaliteter		
		Antall	MTB tonn	Antall	Areal km ²	Solgt mengde 2009 (tonn rundvekt)	Tonn per km ² sjøareal	Antall matfisk	Øvr	Andre
Finnmark	14 604	91	81 780	68	2,5	36 269	2,5	15	1	
Troms	11 354	95	84 990	119	4,4	106 163	9,4	11	5	
Nordland	19 906	167	131 090	218	8,0	162 922	8,2	81	64	1
Nord-Trøndelag	4 996	73	56 075	74	2,7	75 674	15,2	3	39	
Sør-Trøndelag	7 262	96	77 740	93	3,4	112 430	15,5	4	22	2
Møre og Romsdal	6 271	115	89 245	123	4,5	119 825	19,1	30	14	
Sogn og Fjordane	4 532	90	70 485	103	3,8	79 922	17,6	32	44	
Hordaland	3 959	161	132 618	209	7,7	169 767	42,9	25	76	4
Rogaland	2 723	61	48 360	73	2,7	62 234	22,9	16	15	4
Vest-Agder	803	16	12 480	11	0,4	11 122	13,9	1	8	1
Aust-Agder		1	780	2	0,1	652			22	1
Øvrige kystfylker									14	
Totalt	76 410	966	785 643	1093	40,2	936 980	12,3	218	324	13

I tabellen nedenfor er det tatt inn sentrale tall for Nord-Trøndelag pr. juni 2011 (egen tabell, ikke hentet fra rapporten):

Tabell 2. Sentrale tallstørrelser for Nord-Trøndelag pr. juni 2011.

Antall kommersielle tillatelser for laks, ørret og regnbueørret:	70 stk.
Særlige formål, laksefisk i sjø (visning, undervisning, forskning mm):	4 stk.
MTB (maksimal stående biomasse) for NT-tillatelser	56.855 tonn
Antall godkjente lokaliteter laksefisk:	74 stk.

Samlet godkjent lokalitetsbiomasse:	231.790 tonn
Antall godkjente lokaliteter slaktermerd:	5 stk.
Antall godkjente lokaliteter for torsk:	3 stk.
Antall godkjente lokaliteter for blåskjell:	38 stk.
Samlet tillatt produksjonsomfang settefisk:	37.170.000

Del 2

I del 2 har utvalget diskutert ulike problemstillinger knyttet til næringas bruk av sjøareal. Tema som er drøftet er fiskehelse og fiskevelferd, produksjonstap, miljøpåvirkninger fra akvakulturvirksomhet og avveining av konflikter mot andre brukerinteresser i kystsonen.

Utvalget har foreslått at tap i produksjonen skal benyttes som bærekraftsindikator. For årene 1998-2009 har det for hele landet vært et gjennomsnittlig tap på 19,7 %. Det er store regionvise variasjoner i tapstallene. Dette fremgår av tabell 3 (rapportens tabell 7.2). I tabell 3 er alle tap større enn 20 % avmerket med blått.

Tabell 3. Prosentvis produksjonstap av laks fylkesvis fordelt. 1998-2009.

År	Hele landet	Øvrige fylker	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finmark
1998	22,8	22,7	18,5	16,9	20,7	23,6	34,3	17,3	21,5	29,1	31,5
1999	17,1	33,4	25,6	13,4	14,0	21,0	16,8	12,5	13,8	18,9	26,7
2000	15,0	27,6	11,4	13,4	18,2	14,7	15,0	12,0	11,2	22,8	19,6
2001	19,1	49,1	17,5	17,9	19,5	21,0	17,8	17,8	11,4	21,1	26,5
2002	22,1	46,0	26,6	22,2	16,4	24,9	24,8	18,2	17,1	20,1	27,5
2003	21,4	27,6	22,8	25,2	19,5	21,5	16,5	12,5	20,9	25,3	22,2
2004	17,4	28,0	25,6	23,0	11,6	20,2	18,3	14,9	11,1	15,2	11,5
2005	16,9	16,0	15,9	21,3	19,4	20,2	16,9	16,0	10,7	16,0	14,2
2006	19,9	16,1	22,5	28,3	34,0	18,5	16,2	11,3	13,3	16,7	17,0
2007	21,7	13,5	27,8	28,5	20,8	23,8	13,5	12,1	18,1	23,2	31,2
2008	22,7	13,0	32,1	24,8	23,8	32,5	17,8	14,8	19,7	20,4	14,9
2009	20,7	17,6	26,2	20,4	18,1	26,3	16,7	10,5	18,5	24,1	33,9
Alle	19,7	28,0	22,7	21,3	19,7	22,4	18,7	14,2	15,8	21,1	23,8

Nord-Trøndelag har de laveste produksjonstapene i perioden, etterfulgt av Nordland og Sør-Trøndelag. Store tap i produksjonen representerer en ineffektiv bruk av tilgjengelig produksjonsareal. 80% av tapet skyldes uttak av død fisk med sykdom som viktigste årsak.

Del 3

Etter utvalgets vurdering står næringa overfor tre hovedutfordringer på sykdoms- og miljøsidene. Alle disse utfordringene har sammenheng med arealbruken og omfanget av produksjonen. De tre hovedutfordringene som utvalget peker på er:

- Lakselus
- Rømming
- Tap i produksjonen

En bærekraftig utvikling i næringa er helt avhengig av at disse utfordringene løses.

I tillegg nevner utvalget tre hovedutfordringer som vil påvirke tilgangen til egnede lokaliteter langs kysten:

- Næringens lokale forankring er svekket i flere kommuner. Dette har ført til manglende interesse for å legge forholdene til rette for næringa.
- De økologiske forholdene i sjøen er sjelden sammenfallende med administrative grenser.

Det er behov for planleggingskompetanse og økt grad av regionalt og interkommunalt samarbeid i kystsonen.

For å løse disse utfordringene har utvalget lagt fram 25 tiltaksforslag jfr. rapportens kap. 10:

	<i>Tiltaksforslag</i>	<i>Konkretisering</i>
10.1	Etablere strømkatalog for hele kysten og fjordene	Kunnskap om strømforhold er svært viktig for å kunne plassere anlegg eller klynger av anlegg riktig ut fra en smittehygienisk og miljømessig betraktning. Resultater fra modellsimuleringer kan benyttes til å opprette strømkataloger som dekker hele kysten og alle relevante fjorder.
10.2	Utrede pålegg til næringen om å gjøre hydrografiske observasjoner	For å validere modellresultatene (strømkatalogene) er det behov for kontinuerlige observasjoner av hydrografi gjennom flere år. Næringa samler på frivillig basis inn data av denne typen i dag.
10.3	Kartlegge kystsonen	Dagens kartverktøy for planlegging av arealer i sjø mangler informasjon om topografi, bunnssubstrat og naturtyper. Bunntypekart med multistråleekkolodd er foreslått som et mulig alternativ.
10.4	Produksjonsområder med egne utsettsoner – koordinert utsett og brakklegging	Utvalget foreslår at kysten deles inn i områder (produksjonsområder) som er adskilt med smitteforebyggende branngater. Hvert produksjonsområde skal deles inn i minimum 4 utsettsoner, i tillegg til en eventuell egen sone for stamfisk. Utsett og utslakting av fisk i den enkelte sone skal koordineres slik at det oppnås minimum en måneds brakklegging av hver sone.
10.5	Prosess for opprettelse av produksjonsområder og utsettsoner	Trinn 1: Inndeling av produksjonsområder skjer ut fra faglige kriterier. Prosessen gjennomføres på nasjonalt nivå som en forskriftsprosess med utgangspunkt i akvakulturloven og matlovens bestemmelser. Trinn 2: Inndeling av utsettssonene skjer på regionalt og lokalt nivå basert på lokal og regional kunnskap.
10.6	Lokalisering, saksbehandling, flytting, samlokalisering og samdrift	Det er foreslått hjemmel for å pålegge anlegg å flytte dersom de er lokalisert slik at de hindrer opprettelse av oppdrettsområder og utsettsoner.
10.7	Lokaliteter til bruk under krise- og sykdomssituasjoner	Det er foreslått at det opprettes lokaliteter i utsettssonene som kan benyttes ved krise-situasjoner. Dette er lokaliteter som ikke er tenkt benyttet til permanent drift.
10.8	Oppheve laksetildelingsforskriften § 34, den såkalte 4-6 regelen	Regelen om maksimalt antall lokaliteter pr. tillatelse foreslås opphevet. Dette er begrunnet med at antall lokaliteter er betydelig redusert etter at regelen ble innført, og at det ikke lenger er behov for bestemmelsen. I tillegg vil regelen bidra til å komplisere arbeidet med å komme fram til robuste og hensiktsmessige lokalitetsstrukturer.
10.9	Endret beregning og statistikkføring av tap i oppdrett	Utvalget anbefaler å endre beregningsmetoden for tap slik at den gir et riktigere bilde over reelle tap pr. generasjon pr. år.
10.10	Plikt til å rapportere hvor settefisk kommer fra	Myndighetene har behov for opplysninger som gjør det mulig å avdekke eventuelle systematiske forskjeller i kvaliteten på settefisk for å kunne sette inn tiltak der det trengs. Det er foreslått rapporteringsplikt for utsettstidspunkt, brønnbåter som er benyttet og hvilket settefiskanlegg fisken kommer fra. I tillegg foreslås tilsvarende ved utsett av leppefisk.
10.11	Handlingsregler – viktig verktøy for god samfunnsstyring	Utvalget foreslår at det innføres handlingsregler som skal slå inn i forhåndsdefinerte situasjoner basert på målbare indikatorer.
10.12	Handlingsregel for regional justering av MTB og adgang til	Tap er foreslått som indikator på bærekraft. Når tapet i et produksjonsområde i de to foregående generasjonene overskrider en fastsatt prosent, reduseres tillatt biomasse for hver enkelt tillatelse

	miljøbegrunnet flytting	med en på forhånd bestemt prosent. Dersom tapet er under en viss prosent, kan den samlede tillatte biomassen i området økes. Det er også foreslått at det tillates en miljøbettinget flytting fra områder med høge tap til områder med lave tap.
10.13	Prinsipp for utvikling av handlingsregel for å redusere lusepress på villaks og sjøørret	Utvalget foreslår at det må utarbeides en indikator for lakselus med tilsvarende handlingsregel som beskrevet under 10.12
10.14	Etablering av handlingsregel for å sikre villaks mot genetisk påvirkning fra rømt laks	Utvalget foreslår at det etableres en indikator som måler om den ville laksebestanden i viktige lakseelver er genetisk påvirket utover det nivået bestanden tåler. Hvis den er det, pålegges den samlede næringen i produksjonsområdet å iverksette tiltak. Forslaget innebærer at aktørene pålegges ansvar for å ta ut rømt oppdrettslaks fra utvalgte elver i produksjonsområdet.
10.15	Ingen nye tillatelser eller økning av MTB før produksjonsområder er etablert	Utvalget anbefaler at det ikke gis tillatelse til vekst gjennom tildeling av nye tillatelser eller gjennom generell økning av MTB før prosessen med å opprette produksjonsområder er gjennomført.
10.16	Friere etablering av lukkede anlegg i sjø	For å legge til rette for innovasjon og utvikling av ny teknologi, foreslås det at lukkede anlegg i sjø unntas fra kravet om antallsbegrensning (tildelingsrunder) eller forskningstillatelse.
10.17	Oppheve grensen på 250 gram for settefisk – friere etablering av akvakultur på land	En settefisk anses for å være mer robust dess større den er. Den er da mindre utsatt for sjukdom og dødelighet. Utvalget har derfor forslått å oppheve dagens grense på 250 g for settefisk. Utsett av større fisk medfører kortere tid i sjøen.
10.18	Forsterket miljøovervåkning av store lokaliteter og grupper av lokaliteter	Utvalget forslår strengere krav til miljøovervåkning på lokaliteter med store merder og i områder med grupper av lokaliteter.
10.19	Prioritere søknader om etablering eller utvidelse av settefiskanlegg	For å unngå transport av fisk, vil det være ideelt at hvert produksjonsområde er selvforsynt med settefisk. I enkelte områder er det underdekning av settefisk. For å få forgang i søknader om etablering av settefiskanlegg, anbefaler utvalget at saksbehandlingen i henhold til vannressursloven blir gjennomgått med sikte på effektivisering.
10.20	Anbefaling til næringen om organisering av felles tiltak	Utvalget anbefaler at næringen samarbeider om å opprette permanente fellesløsninger som kan ivareta behov knyttet til beredskap, de enkelte aktørers plikter, utveksling av data m.m.
10.21	Statlige forventninger til akvakultur i regionale og kommunale planer	Utvalget anbefaler at Regjeringen tar med akvakultur som et tema når de skal utforme forventninger til regional og kommunal planlegging.
10.22	Pilotplaner for bærekraftig akvakultur i utvalgte områder	Utvalget foreslår at det på departementsnivå tas initiativ for å opprette pilotprosjekter for regional / interregional planlegging i utvalgte kystområder.
10.23	Utarbeiding av veileder for planlegging av akvakultur	Manglende plankompetanse er en begrensende faktor for planlegging. Utvalget foreslår derfor at det utarbeides en veileder i planlegging av akvakultur.
10.24	Evaluerings av eiendomsskatteordningen etter at produksjonsområder er etablert	Utvalget anbefaler at det etter noen år foretas en evaluering av om kommunenes adgang til å kreve eiendomsskatt i sjø for flytende oppdrettsanlegg, har hatt den ønskede effekt. Evalueringen bør skje etter at produksjonsområdene og utsettssonene er etablert.
10.25	Forskningsbehov	Utvalget peker på flere områder der det er behov for økt forskningsinnsats. Måltrettet forskning for å etablere indikatorer for rømt laks er et av områdene. I tillegg nevnes forskning av virkningene av akvakultur på ville fiskebestander, økologiske effekter av lakseoppdrett "før-og-etter-studie", etablering av overvåkningssystemer i henhold til vannforskriften og havbruksteknologi.

Vurdering

Rapporten "Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen – areal til begjær" legger frem forslag til en ny og overordnet arealstruktur som kan bidra til at akvakulturnæringa utnytter arealet på en bærekraftig og effektiv måte med lavest mulig miljøpåvirkning og smitterisiko.

De foreslåtte tiltakene representerer i sum en vesentlig endring av næringens rammebetingelser. I det følgende er det tatt inn en vurdering av de tiltakene vi finner grunn til å kommentere spesielt.

10.4 Produksjonsområder med egne utsettsoner – koordinert utsett og brakklegging

Utvalget foreslår at kysten deles inn i produksjonsområder som er adskilt med smitteforebyggende "branngater". Hvert produksjonsområde skal deles inn i minimum 4 utsettsoner. Utsett og utslakting av fisk i den enkelte sonen skal koordineres slik at det oppnås minimum en måneds brakklegging før utsett av ny fisk.

I Nord-Trøndelag og Osen er det allerede innført en slik modell. Denne modellen ble i første rekke utarbeidet av oppdrettsselskapene i regionen, men er senere tatt inn i en egen forskrift fastsatt av Mattilsynet. I soneforskriften for Nord-Trøndelag og Osen er det fastsatt 13 utsettssoner som reduseres til 11 fra 01.01.2014. Det bør også i fortsettelsen gis mulighet til områdevis fastsettelse av soner ut fra faglige vurderinger og i et samarbeid mellom næringa og offentlig forvaltning.

Områdene vil bli opprettet ut fra naturgitte forhold og faglige vurderinger og vil derfor sannsynligvis ikke avgrenses med kommunegrenser eller fylkesgrenser. Dette stiller store krav til partene som skal delta i prosessen. Det bør være stor grad av lokal medvirkning når det gjelder fastsettelse av soner i det enkelte område. Det er naturlig at fylkeskommunene, som har tildelingsmyndighet etter akvakulturloven, får rollen som koordinerende myndighet i denne prosessen. Forslaget støttes under de nevnte forutsetningene.

10.12 Handlingsregel for regional justering av MTB og adgang til miljøbegrunnet flytting

Utvalget foreslår at det innføres en modell der en kan korrigere produksjonskapasiteten (MTB) i det enkelte produksjonsområdet ut fra størrelsen på svinn / tap av fisk. I en situasjon med stort tap i de to siste generasjonene vil tillatt biomasse bli redusert. Hvis gjennomsnittelig tap i området er lavt, kan en derimot åpne for å øke den samlede tillatte biomassen i området. En økning i biomassen vil kun skje hvis forholdene ligger til rette med hensyn til fiskehelse, fiskevelferd, miljø, lakselus, rømming og marked.

Utvalget foreslår også at det gis adgang til miljøbegrunnet flytting av tillatelser fra et område med høgt svinn til et område med lavt svinn.

Handlingsregelen for justering av MTB og adgangen til miljøbegrunnet flytting begrunnes med blant annet:

- Øke fokuset på tap i produksjonen
- Gi bedre muligheter til å tilpasse biomassen i et område til den aktuelle bærekraftsituasjonen
- Stimulere til flytting til områder med lave tap og bedre lokalitetsstruktur
- Skape rom for bedre lokalitetsstruktur for de gjenværende oppdretterne i områder det flyttes fra
- Stimulere til økt kollektivt ansvar for fiskehelse og fiskevelferd

Utvalget har ikke lagt frem forslag til hvilken tapsprosent som vil medføre reduksjon i MTB eller åpne for økning av MTB. Oversikten over historiske tapstall gir grunn til å tro at Nord-Trøndelag vil være et område der det kan tillates økt biomasse. Miljøbetinget flytting av tillatelser vurderes som en god løsning for å kanalisere produksjonen til områder med større potensial og bedre bærekraft. Dette vil gi en mer effektiv arealutnyttelse i områder med god kapasitet. Ordningen må etableres slik at de bakenforliggende årsakene til flyttebehovet ikke overføres til området virksomheten flyttes til. Ordningen vil etter alt å dømme åpne for å bedre situasjonen for de gjenværende aktørene i områder med høge tapstall. Begge forslagene støttes.

10.13 Prinsipp for utvikling av handlingsregel for å redusere lusepress på villaks og sjøørret

Akvakulturnæringa har hatt varierende utfordringer knyttet til bekjempelse av lakselus. Med dagens mengder av oppdrettslaks er det av gjørende betydning at en lykkes med å holde lusetallet på et akseptabelt nivå og at en unngår utvikling av resistens mot aktuelle kjemikalier. I tillegg til mulige skader på laksen i det enkelte anlegg, har lusa et stort potensial til å påvirke ville bestander av både laks og sjøørret.

Utvalget foreslår å etablere indikatorer og handlingsregler for å sette i verk tiltak alt avhengig av alvorlighetsgraden. Dette vil gjøre det lettere for forvaltningen å gjennomføre tiltak med sikte på å redusere lusepresset i det enkelte området. Det er av avgjørende betydning at tiltaksgrensene for behandling settes så lavt som mulig. Forslaget støttes.

10.14 Etablering av handlingsregel for å sikre villaks mot genetisk påvirkning fra rømt laks

Det er satt inn en rekke tiltak for å forhindre rømminger fra akvakulturanlegg. Det har allikevel vært en rekke større og mindre rømminger fra akvakulturanlegg også i de siste årene. Målsettingen om at lakseoppdrett ikke skal bidra til varige endringer i de genetiske egenskapene til de ville laksbestandene står fast. Hittil har det vært utfordrende å få på plass løsninger som kan måle og dokumentere om ville bestander er påvirket av rømt oppdrettslaks og om den eventuelle påvirkningen er større enn det nivået bestanden tåler.

Utvalget foreslår at det blir utviklet en indikator som måler om ville bestander er genetisk påvirket ut over det bestandene vil tåle. Diskusjonen om påvirkningen på de ville laksebestandene fra oppdrettsnæringen har den siste tiden vært preget av påstander og svært sprikende uttalelser. I enkelte kretser slås det fast at rømt oppdrettslaks er den direkte årsaken til nedgangen i de ville laksebestandene. I andre sammenhenger hevdes det at oppdrettsnæringa har liten påvirkning på de ville laksestammene. For å forebygge konflikter og legge et bedre grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning, kreves det mer eksakt kunnskap på dette området. I en slik sammenheng vil denne typen indikator være et godt verktøy. Forslaget støttes.

10.15 Ingen nye tillatelser eller økning av MTB før produksjonsområder er etablert

Utvalget anbefaler at det ikke tillates ytterligere vekst gjennom økning av MTB eller nytildelinger før den nye modellen med egne produksjonsområder er etablert. Begrunnelsen for dette er at det er nødvendig å sikre handlingsrom for å gjennomføre en mer bærekraftig lokalitetsstruktur.

Etterspørselen etter norsk laks har økt i en årrekke. Oppdrettsnæringen fremstår i dag som en svært viktig distriktsnæring og bidrar med eksportinntekter, høgt aktivitetsnivå, god sysselsetting og høy inntjening i en rekke kystområder. I enkelte områder er det imidlertid utfordringer knyttet til bærekraftsituasjonen, dette gjelder spesielt i deler av Hordaland. Det er viktig at selskapene som driver i områder som allerede har tatt de nødvendige grepene gis anledning til å utvikle seg videre også i perioden frem til de foreslåtte endringene blir gjennomført. Det bør derfor gis anledning til en moderat og trinnvis utvidelse av

produksjonen der bærekraftsituasjonen er god. Forslaget støttes i forhold til områder med utfordringer knyttet til miljømessig bærekraft. Forslaget støttes ikke for de områdene som har en god bærekraftsituasjon.

10.16 Friere etablering av lukkede anlegg i sjø

Utvalget foreslår å innføre en egen kategori tillatelser for lukka matfiskanlegg for laks og regnbueørret i sjø. Bakgrunnen for forslaget er et ønske om å stimulere til innovasjon og teknologiutvikling samt å kunne gjennomføre en produksjon i områder der det ellers ikke ligger til rette for dette. En ser for seg at lukka anlegg i sjø kan benyttes til hele eller deler av produksjonssyklusen i sjøfasen.

Det er ikke bebudet nye tildelingsrunder for laksefisk med det første. Frem til nå har det også vært lav interesse blant etablerte aktører for å flytte deler av produksjonen over i lukka anlegg. Under visse forutsetninger kan det oppnås miljøgevinster ved produksjon i lukka anlegg. Forslaget er spesielt relevant for enkelte belasta områder og vil stimulere til innovasjon og teknologiutvikling. Forslaget støttes.

10.17 Oppheve grensen på 250 gram for settefisk – friere etablering av akvakultur på land

Utvalget foreslår å oppheve dagens øvre vektgrense på 250 gram for settefisk og å tillate friere adgang til landbasert matfiskproduksjon. Stor fisk er generelt mer robust og mindre utsatt for sykdom enn mindre fisk. Forslaget anses derfor som et viktig virkemiddel for å redusere tapet / svinnet i næringen.

Forslaget vurderes som spesielt relevant i det forebyggende arbeidet mot lakselus. En forlengelse av settefiskfasen medfører en kortere sjøfase og derved kortere tid der fisken eksponeres for lakselus. Det foreligger allerede et forslag til forskriftsendring på dette området. Denne endringen forventes innført sommeren 2011 og vil åpne for at inntil 20% av tillatt produksjonsmengde i den enkelte settefisktillatelse kan føres frem til en individvekt på 1000 gram i settefiskfasen.

Utsett av større fisk medfører kortere produksjonstid i sjøfasen. Forskriftsendringen vil derfor åpne for en økning i matfiskproduksjonen innenfor gjeldende produksjonsavgrensninger regulert ved maksimal tillatt biomasse (MTB).

Forslaget stimulerer til innovasjon, teknologiutvikling og utprøving av nye produksjonsformer. Forslaget støttes.

10.24 Evaluering av eiendomsskatteordningen etter at produksjonsområder er etablert

Utvalget anbefaler at det etter noen år foretas en evaluering av om kommunenes adgang til å kreve eiendomsskatt i sjø for flytende oppdrettsanlegg har hatt den ønskede effekt.

Eiendomsskatten som kan innkreves for et akvakulturanlegg utgjør et relativt beskjedent beløp. De positive ringvirkningene av oppdrett kan være skjevt forelt, det kan derfor være forståelig at enkelte kommuner ikke ønsker å bruke ressurser på å avsette areal til akvakultur slik som ordningen er i dag. Tidligere forslag om å innføre en ordning med arealavgift bør tas opp til ny vurdering. Forslaget støttes.

Øvrige vurderinger

Utvalget peker på at det er stor forskjell mellom de ulike regionene med tanke på selvforsyningsgrad av smolt og slaktekapasitet for matfisk. Dette medfører til dels lange transporter, noe som kan være uheldig med tanke på smitterisiko og overføring av ulike sykdommer. Nord-Trøndelag er godt selvforsynt med settefisk av laks. Det føres imidlertid store mengder slakteklar laks til slaktning i Sør-Trøndelag og Nordland. Ideelt sett burde det

enkelte område vært selvforsynt med smolt og ha en slaktekapasitet tilsvarende produksjonen i området. Det anses ikke realistisk å få på plass en slik tilpasning på kort sikt. Det legges imidlertid til grunn at en i et lengre tidsperspektiv arbeider for å redusere transportmengden og transportavstandene for både smolt og slakteklar fisk.

Konsekvenser for Nord-Trøndelag fylkeskommune

Utvalgets forslag vil medføre en rekke endringer for både næringsaktørene og forvaltningen. Etter innføringen av forvaltningsreformen har fylkeskommunene ansvaret for tildelingsfasen i akvakultursaker. De foreslåtte tiltakene vil medføre en rekke endringer i regelverket som ligger til grunn i dette arbeidet. Vi kan imidlertid ikke se at forslagene vil medføre økt ressursbehov for akvakulturforvaltningen i Nord-Trøndelag fylkeskommune.

